

INSENTIVORDNING FOR NY DRAMATIKK

INNSPILL

Dato: 08.03.2024

Vi takker for anledning til å bidra til utformingen av en insentivordning som kan stimulere til ny dramatikk på scener i Norge.

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) leverte et [skriftlig innspill](#) allerede i 2022, og vi ser fram til at ordningen nå etableres, og at det avsettes midler til den i 2025. Vi legger til grunn at ordningen forankres i de overordnede kulturpolitiske målene om kvalitet og ytringsmangfold, og at armlengdeprinsippet ivaretas.

Samtidig vil vi understreke at en insentivordning på ingen måte kan kompensere for institusjonenes svekkede rammevilkår, men derimot må ledsages av en årlig realøkning som reverserer det siste tiårets akkumulerte underkompensasjon for lønns- og prisvekst.

For teatrene er det både arbeidskrevende og risikabelt å satse på nyskreven dramatikk. Målet om at ny dramatikk blir framført på norske scener i enda større grad enn i dag, forutsetter derfor først og fremst en gjenoppbygging av rammetilskuddet som gjør det mulig for teatrene å investere i kunstnerisk utvikling og ta kunstnerisk risiko.

REGELSTYRT ORDNING

Vi tar til orde for en regelstyrt og automatisk ordning knyttet til inngått normalkontrakt for dramatiske verk (jf. rammeavtalen mellom Spekter og Dramatikerforbundet), slik at midlene utløses mot dokumentasjon av utbetalt honorar i henhold til inngått avtale mellom dramatiker og produsent etter gjennomført premiere.

En slik ordning vi i første rekke redusere kostnadsgapet mellom førstegangssopptøyer og eksisterende dramatikk, og dermed utjevne en økonomisk forskjell som på uheldig vis kan virke repertoarstyrende. I tillegg mener vi at ordningen bør omfatte gjenopptakelser og slik stimulere til gjenbruk.

Tildelingskriteriene bør være enklest mulig og frie for kunstfaglige vurderinger som kan overprøve institusjonenes selvstendige valg og beslutninger. Ordningen må altså forvaltes *utenfor* Kulturfondet.

Basert på erfaringene fra den tidligere refusjonsordningen for urpremierer, vet vi at det vil være enkelt å utforme og forvalte en regelstyrt ordning for institusjonene, og at dette vil kunne fungere godt og etter hensikten på det avtaleregulerte feltet.

En slik ordning må være søkbar for samtlige, varige profesjonelle scenekunstinstitusjoner, uavhengig av dagens postplasseringer på statsbudsjettet som for oss fremstår som ulogiske. Den må selvsagt også inkludere institusjoner som ikke mottar direkte statstilskudd, slik som for eksempel Oslo Nye Teater og de teatrene som mottar midler fra Sametinget.

I utgangspunktet ønsker vi også velkommen en ordning som kommer hele den profesjonelle bransjen til gode. Dersom det viser seg å være mer komplisert å utforme en regelstyrt ordning for større deler av bransjen, er det likevel viktig at det ikke forsinkes etableringen av en enkel ordning for institusjonene.

MANGFOLD I UTTRYKK OG ARBEIDSMÅTER

Ordningen må være uavhengig av arbeidsmåter og genre slik at den ikke legger føringer for institusjonenes kunstneriske valg eller utløser behov for skjønnsvurderinger. Det betyr at både verk som er ferdigstilt i forkant av prøvestart og verk som blir til underveis, så vel som verk med flere opphavspersoner og dramatiseringer må omfattes av ordningen.

Etter vårt syn er det altså problematisk å avgrense ordningen fra dramatiseringer. All den tid normalkontrakten omfatter dramatiseringer, utløses det samme behovet for en kostnadsutjevning.

Mens selve etableringen av ordningen motvirker økonomi som repertoarstyrende element, vil en avgrensning mot dramatiseringer derimot nettopp virke repertoarstyrende. I tillegg er det lett å se for seg flere grensetilfeller som vil utløse behov for skjønnsvurderinger på en måte som undergraver prinsippet om en regelstyrt ordning.

Det er også viktig at det finnes fram til en løsning som sikrer at musikkdramatikk inkluderes i ordningen.

SPRÅKMANGFOLD

Vi er enige i at ordningen også kan begrunnes språkpolitisk og dermed må omfatte ny dramatikk på alle de språkene som er omfattet av språkloven – altså både norsk (nynorsk og bokmål), samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk.

En språklig *avgrensning* til disse språkene vil likevel etter vårt syn være både unødvendig og prinsipielt problematisk fordi det kan føre til en uheldig ekskludering av viktige stemmer.

I stedet tar vi til orde for en ordning som fanger opp og inkluderer et språklig mangfold, herunder minoritetsspråk i Norge som ikke er omfattet av språkloven. Målet med ordningen bør altså etter vårt syn være å legge til rette for *ny* dramatikk snarere enn *ny norsk* dramatikk på scener i Norge.

FORUTSIGBARHET

Videre er det viktig at ordningen er forutsigbar, og at refusjonen er på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig kostnadmessig utjevne og dermed har en reell virkning.

Vi ser fram til en god dialog med departementet om den videre utformingen av ordningen.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Marta Færevaaq Hjelle
styreleder

Morten Gjeltten
direktør